سطح‌بندی توانمندی AI به تفکیک تیم

۸ تیم — مبنای کتاب‌محور

پیش‌نویس جهت بازبینی

فهرست مطالب

طرز استفاده

1) DevOps Engineer — بازهٔ L1–L8 · هدف L4–L6

2) SRE Engineer — بازهٔ L1–L8 · هدف L4–L6

3) Platform / Kubernetes Engineer — بازهٔ L2–L9 · هدف L5–L7

4) FLO — بازهٔ L1–L8 · هدف L4–L6

5) Service Management (Jira) — بازهٔ L1–L7 · هدف L3–L5

6) DataOps Engineer — بازهٔ L1–L8 · هدف L4–L6

7) Release / Change Manager — بازهٔ L1–L7 · هدف L3–L5

8) DevOps / Technical Manager — بازهٔ L2–L10 · هدف L6–L8

مبنای کتاب‌محور (مشترک با نردبان)

ابزار عملی و شاهد-محور برای HR و مدیران. ساختار سطوح از نردبان کتاب‌محور (`AI_Capability_Ladder_FA.md`) می‌آید؛ اینجا برای هر تیم به کارهای واقعی همان تیم گره خورده است.

> **تیم‌های پوشش‌داده‌شده:** Service Management (Jira) · FLO · Platform/Kubernetes · SRE · DevOps · QA. Technical Managers · Release/Change · DataOps و Security در این نسخه حذف شده‌اند. **نکتهٔ FLO:** چون تعریف دقیق FLO را نداده‌ای، آن را به‌عنوان تیم مانیتورینگ/جریان (جایگزین Observability) در نظر گرفته‌ام. اگر دامنهٔ واقعی FLO فرق دارد، بگو تا فقط همین جدول را اصلاح کنم.

طرز استفاده

- هر تیم **بازهٔ واقعی** خودش را دارد؛ انتظار یکسان از همه نگذارید.
- سطح را بر اساس **کار قابل‌مشاهده** و **شواهد قابل‌بررسی** تعیین کنید.
- **دروازهٔ اجباری:** رعایت‌نکردن طبقه‌بندی داده و راستی‌آزمایی، سقف فرد را روی L3 نگه می‌دارد (فارغ از مهارت فنی).

---

1) DevOps Engineer — بازهٔ L1–L8 · هدف L4–L6

سطح	چون این کارها را انجام می‌دهی، در این سطحی	شواهدی که HR/ مدیر می‌بیند	برای رسیدن به سطح بعد دقیقاً این را بکن
L1	از ابزار مجاز برای هیچ کار DevOps استفاده نکرده‌ای؛ pipeline را کاملاً دستی دیباگ می‌کنی.	—	سواد AI را بگذران؛ قاعدهٔ «secret و لاگ production را paste نکن».
L2	می‌توانی بگویی AI کجا کمک می‌کند ولی هنوز روزانه استفاده نمی‌کنی؛ طبقه‌بندی داده را می‌دانی.	قبولی سواد + acceptable-use	یک `Jenkinsfile` /YAML سادهٔ غیرحساس را با AI بساز و اعتبارسنجی کن.

سطح	چون این کارها را انجام می‌دهی، در این سطحی	شواهدی که HR/ مدیر می‌بیند	برای رسیدن به سطح بعد دقیقاً این را بکن
L3	روزانه قطعه‌کد می‌گیری (YAML، bash) و همیشه قبل از merge بازبینی می‌کنی؛ secret را حذف می‌کنی.	PRهای AI-assisted بازبینی‌شده	لاگ خرابِ pipeline را با پرامپت ساختاریافته به ریشهٔ خطا برسان.
L4	لاگ خراب Jenkins را با few-shot به RCA درست می‌رسانی و استناد ساختگی را رد می‌کنی.	پرامپت قبل/بعد + تحلیل درست	زنجیرهٔ diagnose→fix→release-notes را با AI وصل کن و زمان صرفه‌جویی را اندازه بگیر.
L5	فرایند تکرارشونده (PR review + تست + release notes) را end-to-end با AI و metric پیش/بعد اجرا می‌کنی.	جریان مستند + DORA metrics	الگو را به تیم منتقل کن و clinic بگذار.
L6	مرجع AI تیم هستی؛ کتابخانهٔ prompt داری و نشت secret/hallucination را گیت می‌کنی.	محصول تیمی + بهبود metric تیم	اتوماسیون production با API بساز (مثلاً bot تحلیل change-risk) با تأیید/rollback.
L7	کد اتوماسیون با API می‌نویسی که کار واقعی CI/CD می‌کند، با human-in-the-loop، audit، rollback و دفاع injection.	اتوماسیون مستقر + logs + eval	راهکار سرتاسری طراحی کن (RAG/مدل + eval + کنترل) که از بازنگری ریسک مدل عبور کند.
L8	راهکار سرتاسری CI/CD طراحی می‌کنی که از NIST AI RMF و SR 11-7 عبور می‌کند.	معماری + eval + بازنگری ریسک مدل	سقف نقش مهندس؛ مسیر بعدی = Platform/Agent (L9).

2) SRE Engineer — بازهٔ L1–L8 · هدف L4–L6

سطح	چون این کارها را انجام می‌دهی، در این سطحی	شواهدی که HR/ مدیر می‌بیند	برای رسیدن به سطح بعد دقیقاً این را بکن
L1	از AI برای incident/log استفاده نمی‌کنی.	—	سواد AI؛ قاعدهٔ نفرستادن لاگ production حساس.
L2	می‌دانی AI می‌تواند alert/incident را خلاصه کند و کدام لاگ حساس است.	قبولی سواد	یک alert غیرحساس را با AI خلاصه کن.
L3	روزانه incident/alert را با AI خلاصه و بازبینی می‌کنی؛ داده حساس را ماسک می‌کنی.	خلاصهٔ incident بازبینی‌شده	لاگ/metric یک incident را با پرامپت ساختاریافته به RCA پیشنهادی برسان.
L4	با few-shot به RCA درست می‌رسی، runbook پیشنهاد می‌گیری و hallucination را تشخیص می‌دهی.	پرامپت قبل/بعد + RCA + پیش‌نویس postmortem	جریان detect→RCA→postmortem→runbook را زنجیر کن و MTTR را اندازه بگیر.
L5	جریان incident را end-to-end با human-in-the-loop اجرا می‌کنی و SLO burn-rate را تحلیل می‌کنی.	جریان مستند + metric MTTR	الگو را به on-call تیم منتقل کن.
L6	مرجع AI تیم SRE؛ کتابخانهٔ runbook داری و «هیچ اقدام production خودکار بدون تأیید» را گیت می‌کنی.	محصول تیمی + بهبود MTTR	اتوماسیون production (triage bot) با تأیید/ rollback بساز.

سطح	چون این کارها را انجام می‌دهی، در این سطحی	شواهدی که HR/ مدیر می‌بیند	برای رسیدن به سطح بعد دقیقاً این را بکن
L7	bot با API می‌سازی که remediation را پیشنهاد می‌دهد (نه اجرای خودکار)، با human-in-the-loop، rollback، audit، دفاع injection.	اتوماسیون مستقر + eval	راهکار سرتاسری (capacity/anomaly) طراحی کن که از NIST/SR 11-7 عبور کند.
L8	راهکار سرتاسری SRE با eval طراحی می‌کنی.	معماری + بازنگری ریسک مدل	سقف نقش مهندس؛ مسیر بعدی = Platform (L9).

3) Platform / Kubernetes Engineer — بازهٔ L2–L9 · هدف L5–L7

سطح	چون این کارها را انجام می‌دهی، در این سطحی	شواهدی که HR/مدیر می‌بیند	برای رسیدن به سطح بعد دقیقاً این را بکن
L2	می‌دانی AI می‌تواند manifest/Helm تولید کند؛ قواعد داده را می‌دانی.	قبولی سواد	یک manifest سادهٔ غیرحساس را با AI بساز و با `kubectl --dry-run` اعتبارسنجی کن.
L3	روزانه manifest/Helm می‌گیری و همیشه با dry-run/lint بازبینی می‌کنی.	PR/manifest بازبینی‌شده	تشخیص مشکل pod/node را با پرامپت ساختاریافته انجام بده.
L4	مشکل `CrashLoopBackOff` را به ریشه می‌رسانی و پیشنهاد resource limit/ autoscaling را صحت‌سنجی می‌کنی.	پرامپت قبل/بعد + تحلیل درست	جریان diagnose→fix→policy-as-code را زنجیر کن و اندازه بگیر.
L5	جریان پلتفرم (capacity، service mesh) را با AI و metric اجرا می‌کنی.	جریان مستند + metric	الگو را به تیم منتقل کن.
L6	مرجع AI تیم پلتفرم؛ policy-as-code با AI می‌سازی.	محصول تیمی + بهبود	self-service assistant پلتفرم با تأیید بساز.
L7	دستیار/اتوماسیون پلتفرم با API می‌سازی، با human-in-the-loop برای تغییر cluster، audit، rollback، دفاع injection.	اتوماسیون مستقر + eval	پلتفرم/چارچوب چندتیمی طراحی کن.
L8	راهکار سرتاسری پلتفرم AI با eval طراحی می‌کنی که از NIST/SR 11-7 عبور می‌کند.	معماری + بازنگری ریسک مدل	پلتفرم/agent سازمانی بساز (L9).
L9	پلتفرم/چارچوب agent مشترک با ISO/IEC 42001، audit، kill-switch و sanctioned-gateway می‌سازی.	پلتفرم چندتیمی + تأییدیهٔ حاکمیتی	سقف IC؛ مسیر بعدی = استراتژی/حاکمیت (L10).

4) FLO — بازهٔ L1–L8 · هدف L4–L6

(فرض: تیم مانیتورینگ/جریان، جایگزین Observability — در صورت نیاز اصلاح می‌شود)

سطح	چون این کارها را انجام می‌دهی، در این سطحی	شواهدی که HR/ مدیر می‌بیند	برای رسیدن به سطح بعد دقیقاً این را بکن
L1	از AI برای query/dashboard استفاده نمی‌کنی.	—	سواد AI.
L2	می‌دانی AI می‌تواند PromQL/LogQL بنویسد؛ قواعد داده را می‌دانی.	قبولی سواد	یک PromQL سادهٔ غیرحساس را با AI بساز و در Grafana تست کن.
L3	روزانه PromQL/LogQL/ Elasticsearch query با AI می‌گیری و قبل از استفاده اعتبارسنجی می‌کنی.	query بازبینی‌شده	dashboard و قاعدهٔ alert را با AI بساز و صحت‌سنجی کن.
L4	dashboard golden-signal و قواعد alert را می‌سازی، نویز alert را کاهش می‌دهی و correlation انجام می‌دهی.	پرامپت قبل/بعد + dashboard + سنجهٔ کاهش نویز	جریان query→dashboard→alert→correlation را زنجیر کن و اندازه بگیر.
L5	جریان مانیتورینگ/flow را end-to-end با AI و metric اجرا می‌کنی (trace، anomaly، flow metrics).	جریان مستند + metric کاهش نویز/MTTD	الگو را به تیم منتقل کن.
L6	مرجع AI تیم؛ کتابخانهٔ query/ dashboard داری.	محصول تیمی + بهبود	اتوماسیون anomaly detection با تأیید بساز.
L7	اتوماسیون مانیتورینگ با API (anomaly/correlation) با human-in-the-loop، rollback، audit، دفاع injection.	اتوماسیون مستقر + eval	راهکار سرتاسری طراحی کن (L8).
L8	راهکار سرتاسری مانیتورینگ AI با eval طراحی می‌کنی که از SR 11-7/NIST عبور می‌کند.	معماری + بازنگری ریسک مدل	سقف نقش مهندس؛ مسیر بعدی = Platform (L9).

5) Service Management (Jira) — بازهٔ L1–L7 · هدف L3–L5

سطح	چون این کارها را انجام می‌دهی، در این سطحی	شواهدی که HR/ مدیر می‌بیند	برای رسیدن به سطح بعد دقیقاً این را بکن
L1	از AI برای هیچ تیکت/درخواست Jira استفاده نکرده‌ای.	—	سواد AI؛ یاد بگیر دادهٔ مشتری/ کارمند را کجا نباید بفرستی.
L2	می‌دانی AI می‌تواند تیکت JSM را خلاصه/دسته‌بندی کند؛ تفاوت دادهٔ عمومی و PII را می‌دانی.	قبولی سواد + acceptable-use	یک تیکت غیرحساس Jira را با دستیار مجاز خلاصه کن و چک کن.
L3	روزانه تیکت‌های incident/request را خلاصه/طبقه‌بندی و در صف‌های JSM مسیریابی می‌کنی؛ PII را قبل از AI ماسک می‌کنی.	تیکت‌های خلاصه‌شدهٔ بازبینی‌شده + نمونهٔ ماسک	پاسخ پیش‌نویس و پیشنهاد مقالهٔ Confluence/KB را با پرامپت بساز و بازبینی کن.

سطح	چون این کارها را انجام می‌دهی، در این سطحی	شواهدی که HR/ مدیر می‌بیند	برای رسیدن به سطح بعد دقیقاً این را بکن
L4	پاسخ باکیفیت، پیشنهاد KB و امتیاز اولویت/SLA را با AI می‌سازی و استناد غلط را رد می‌کنی.	پرامپت قبل/بعد + پاسخ بازبینی‌شده	یک قاعدهٔ Jira automation ساده با کمک AI بساز (با بازبینی انسانی).
L5	جریان triage→پاسخ→مسیریابی→پیش‌بینی نقض SLA را با AI و نقطهٔ بازبینی انسانی اجرا می‌کنی و metric داری.	جریان مستند + metric زمان حل/SLA	الگو و قواعد automation را به کل تیم منتقل کن.
L6	مرجع AI تیم Service Management؛ کتابخانهٔ قالب/ automation داری و هنجار ایمنِ دادهٔ مشتری را گیت می‌کنی.	محصول تیمی + بهبود metric	اتوماسیون (auto JSM- triage/auto-route) با تأیید و audit بساز.
L7	اتوماسیون JSM با API/Jira automation ساخته‌ای، با audit، human-in-the-loop و rollback.	اتوماسیون مستقر + audit trail	سقف معمول این نقش؛ مسیر بعدی = Lead/Process Owner.

6) DataOps Engineer — بازهٔ L1–L8 · هدف L4–L6

سطح	چون این کارها را انجام می‌دهی، در این سطحی	شواهدی که HR/ مدیر می‌بیند	برای رسیدن به سطح بعد دقیقاً این را بکن
L1	از AI برای SQL/pipeline استفاده نمی‌کنی.	—	سواد AI؛ قاعدهٔ دادهٔ حساس.
L2	می‌دانی AI می‌تواند SQL تولید کند؛ طبقه‌بندی داده را می‌دانی.	قبولی سواد	یک SQL ساده روی دادهٔ غیرحساس را با AI بساز و اعتبارسنجی کن.
L3	روزانه SQL/قاعدهٔ data-quality می‌گیری، روی دادهٔ حساس ماسک می‌کنی و خروجی را بازبینی می‌کنی.	query/قاعده بازبینی‌شده + نمونهٔ ماسک	تشخیص خطای pipeline و schema drift را با پرامپت ساختاریافته انجام بده.
L4	خطای ETL/ELT و schema drift را به ریشه می‌رسانی، lineage را توضیح می‌گیری و anomaly تشخیص می‌دهی.	پرامپت قبل/بعد + تحلیل درست	جریان detect→diagnose→data- quality-rule را زنجیر کن و اندازه بگیر.
L5	جریان DataOps را end-to-end با AI و metric (freshness، نرخ نقص) اجرا می‌کنی.	جریان مستند + metric	الگو را به تیم منتقل کن.
L6	مرجع AI تیم داده؛ کتابخانهٔ prompt/قاعده داری.	محصول تیمی + بهبود	خط لولهٔ گزارش grounded خودکار با تأیید بساز.
L7	اتوماسیون pipeline/گزارش با API و RAG روی منابع تأییدشده، با human-in-the-loop، audit، rollback، دفاع injection.	اتوماسیون مستقر + eval	راهکار سرتاسری طراحی کن (L8).
L8	راهکار داده/RAG production با eval طراحی می‌کنی که از NIST/SR 11-7 عبور می‌کند.	معماری + بازنگری ریسک مدل	سقف نقش مهندس؛ مسیر بعدی = Platform (L9).

7) Release / Change Manager — بازهٔ L1–L7 · هدف L3–L5

سطح	چون این کارها را انجام می‌دهی، در این سطحی	شواهدی که HR/ مدیر می‌بیند	برای رسیدن به سطح بعد دقیقاً این را بکن
L1	از AI برای change/release استفاده نمی‌کنی.	—	سواد AI.
L2	می‌دانی AI می‌تواند change request را خلاصه کند؛ قواعد داده را می‌دانی.	قبولی سواد	یک change request را با AI خلاصه کن و چک کن.
L3	روزانه change را خلاصه/امتیاز ریسک می‌گیری، بازبینی می‌کنی و release notes تولید می‌کنی.	release notes + خلاصهٔ change بازبینی‌شده	تحلیل اثر change و پیشنهاد بازهٔ deployment را با پرامپت ساختاریافته انجام بده.
L4	تحلیل اثر و امتیاز ریسک را با AI انجام می‌دهی، استناد غلط را رد می‌کنی و CAB را با خلاصهٔ AI پشتیبانی می‌کنی.	پرامپت قبل/بعد + risk score + بستهٔ CAB	جریان change→risk→release-notes→rollback-plan را زنجیر کن.
L5	جریان change را end-to-end با human-in-the-loop اجرا می‌کنی، شکست change را پیش‌بینی و شواهد انطباق تولید می‌کنی.	جریان مستند + شواهد انطباق + metric	الگو را به تیم release منتقل کن.
L6	مرجع AI تیم release؛ کتابخانهٔ قالب داری و هنجار شواهد انطباق را گیت می‌کنی.	محصول تیمی + بهبود	اتوماسیون تولید شواهد انطباق با تأیید بساز.
L7	اتوماسیون change/compliance-evidence با API می‌سازی، با human-in-the-loop، audit و rollback.	اتوماسیون مستقر + audit trail	سقف معمول این نقش؛ مسیر بعدی = governance/مدیریت.

8) DevOps / Technical Manager — بازهٔ L2–L10 · هدف L6–L8

سطح	چون این کارها را انجام می‌دهی، در این سطحی	شواهدی که HR/مدیر می‌بیند	برای رسیدن به سطح بعد دقیقاً این را بکن
L2	می‌دانی AI چیست و تیمت کجا می‌تواند استفاده کند؛ سیاست/قواعد داده را می‌دانی.	قبولی سواد	یک use-case AI برای تیم شناسایی کن.
L3	خودت روزانه از AI برای کارهای مدیریتی (خلاصه، پیش‌نویس) استفاده و بازبینی می‌کنی.	نمونهٔ استفادهٔ شخصی	یک نقشهٔ راه پذیرش AI سادهٔ تیمی بنویس.
L4	use-caseها را اولویت‌بندی، allowed-tools را تعریف و استفادهٔ تیم را گیت می‌کنی.	نقشهٔ راه + فهرست ابزار مجاز	metric پذیرش/ROI تعریف و اندازه‌گیری کن.
L5	پذیرش AI تیم را با metric (DORA/ROI) مدیریت، champion انتخاب و آموزش را برنامه‌ریزی می‌کنی.	metric پذیرش + برنامهٔ آموزش	مدل حاکمیت سبک برای تیم طراحی کن.
L6	مالک برنامهٔ قابلیت AI تیم و شبکهٔ champion هستی و با ریسک/تطبیق هم‌راستا می‌شوی.	برنامهٔ قابلیت + بهبود تیم	نردبان HR را در ارزیابی/ارتقای تیم پیاده کن.

سطح	چون این کارها را انجام می‌دهی، در این سطحی	شواهدی که HR/مدیر می‌بیند	برای رسیدن به سطح بعد دقیقاً این را بکن
L7	نردبان HR و ارزیابی مبتنی بر شواهد را در تیم اجرا و cross-team alignment را پیش می‌بری.	استقرار نردبان + داده‌های ارزیابی	به مدل حاکمیت سطح‌سازمانی مشارکت کن.
L8	مالک استراتژی پذیرش AI یک دامنه/چند تیم، مدل حاکمیت و توازن نوآوری/ریسک هستی.	استراتژی دامنه + نتایج	به استراتژی و حاکمیت سازمانی (L9–L10) ورود کن.
L9	مالک پلتفرم/حاکمیت چندتیمی هستی و portfolio risk را مدیریت می‌کنی.	چارچوب حاکمیت چندتیمی	استراتژی سازمانی و شورای AI را رهبری کن.
L10	استراتژی AI سازمانی و چارچوب حاکمیت (NIST AI RMF، SR 11-7، ISO/IEC 42001، سه خط دفاع) را در اختیار داری و شورای بازنگری AI را رهبری می‌کنی.	استراتژی تصویب‌شده + نتایج ممیزی + سابقهٔ شورا	سقف؛ رشد = اختیارات هیئت‌مدیره/ناظر.

مبنای کتاب‌محور (مشترک با نردبان)

سطوح از مدل کسب مهارت **Dreyfus & Dreyfus (1986)** و **Benner (1984)**، عمق شناختی **Bloom/Anderson**، بلوغ **Humphrey/CMMI (1989)**، و برای سطوح کاری از **Accelerate (2018)** و **Site Reliability Engineering (2016)** و **Team Topologies (2019)** می‌آیند. ریسک/حاکمیت از **Stuart Russell (2019)**، **Christian (2020)** و **O'Neil (2016)**. فهرست کامل در `AI_Capability_Ladder_FA.md` .